

СОВЕТ
СРЕДНЕКОРСИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Молодежная, д. 13, д. Средняя Корса,
Арский муниципальный район, 422024

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА КУРСА
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Яшьләр ур, 13 йорт, Урта Курса авылы,
Арча муниципаль районы, 422024

Тел. (84366) 53-4-32, факс (84366) 53-4-32. E-mail: Skor.Ars@tatar.ru

“09” октябрь 2019 ел

№ 96

Урта Курса авыл жирлеге Советы

КАРАРЫ

Урта Курса авыл жирлеге

Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында

“Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Курса авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын гамәлдәге законнарга яраклаштыру максатыннан, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясына таянып, Урта Курса авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. 2014 елның 27 октябрендәге 26 номерлы Урта Курса авыл жирлеге Советы карары белән расланган (2015 елның 30 июнендәге 19нче, 2015 елның 26 октябрендәге 10 нчы, 2016 елның 1 ноябрендәге 29нче, 2017 елның 11 маенданы 15нче, 2018 елның 8 маенданы 54нче, 2018 елның 7 сентябрендәге 63нче номерлы үзгәрешләр белән) Урта Курса авыл жирлеге Советы Уставына түбәндәге үзгәрешләр һәм өстәмәләрне расларга:

1) 5 статьяда:

-1 нче өлешиң 14 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым жыю), транспорт белән чыгару эшчәнлеген оештыруда катнашу;»;

-1 өлешкә түбәндәге эчтәлекле 20 пункт өстәргә:

«20) Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үзирекле төзелгән корылманы сүтү, үзирекле төзелгән корылманы сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карар кабул итү;»

2) 6 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«6 статья. Жирле үзидарә органнарының жирлекләрнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре белән бәйле булмаган мәсьәләләрне хәл итүгә хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары тубәндәге хокукка ия:
  - 1) Жирлек музейлары булдыру;
  - 2) Жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;
  - 3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;
  - 4) Жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын тормышка ашыру белән бәйле эшчәнлекне башкару өчен шартлар тудыру;
  - 5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм Жирлек территориясендә милләтара мәнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм иту;
  - 6) Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждениеләрдә мобилизация әзерлеге буенча чараларны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;
  - 7) муниципаль янгын сагын булдыру;
  - 8) туризмын үстерү өчен шартлар тудыру;
  - 9) кеше хокукларын тәэммин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм курсәтү;
  - 10) Россия Федерациясендә инвалиларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалиларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук гомумроссия инвалилар ижтимагый берләшмәләре төзегән оешмаларга ярдәм курсәтү;
  - 11) Торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торакка наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак би्रү;
  - 12) Жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннарга карата гамәлләр кылу эшчәнлеген башкару;
  - 13) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;
  - 14) инвалилар, физик мөмкинлекләре чикләнгән затларга адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм иту.
  - 15) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 нче номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.
2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары, Федераль законнар белән каралган очракларда, әлеге статьяның 1 өлешендә курсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен ("Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы буенча бирелмәгән) тормышка ашыруда катнашырга хокуклы, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимиите органнары вәкаләтләренә карамаган һәм федераль законнар һәм Татарстан

Республикасы законнары белән алар вәкаләтләреннән алынмаган башка мәсьәләләрне хәл итәргә, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан гайре, өстәмә нормативлар буенча салым керемнәрен жирлек бюджеты керемнәре исәбенә хәл итәргә хокуклы.»

3) 17 статьяның 3 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Территория буенча иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре, жирлек Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча, жирлек Советы тарафыннан расланган территория буенча иҗтимагый үзидарә турында Нигезләмә белән билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

4) 20 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

“20 статья. Ачык тыңлаулар, иҗтимагый фикер альшуулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукий актлар проектлары буенча фикер альшу өчен жирлек Советы, жирлек Башлыгы катнашында ачык тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халык, жирлек Советы яки жирлек Башлыгы, башкарма комитет житәкчесе инициативасы буенча үткәрелә, Халык яки жирлек Советы инициативасы белән үткәрелә торган Ачык тыңлаулар жирлек Советы тарафыннан, ә жирлек Башлыгы, башкарма комитет житәкчесе инициативасы белән үткәрелә торганы- жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга чыгарылырга тиешле мәсьәләләр:

1) Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукий акт проекты, муниципаль берәмлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезләмәләрен, әлеге уставны норматив хокукий актларга туры китерү максатларында төгәл яңадан торғызу рәвешендәге үзгәрешләр кертелүдән тыш;

2) Жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты;

4) Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен муниципаль берәмлек халкының ризалыгын алу тавыш бирү юлы яисә халык жыеннары белән таләп ителгән очраклардан тыш.

4. Ачык тыңлаулар уздыру турындагы каар, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, тиешле орган яисә муниципаль норматив хокукий акт проектын Жирлекнең вазыйфаи заты карап тикшергәнгә кадәр 20 көннән дә сонга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Уздыру вакыты һәм урыны курсәтелгән ачык тыңлаулар уздыру турындагы каар һәм ачык тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукий акт проекты, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган

булса, ачык тыңлаулар үткәреләсе көнгө кадәр 7 көннән дә соңға калмыйча бастырып чыгарылырга (халықка игълан итепергә) тиеш.

6. Ачык тыңлаулар үткәру турында карап басылып чыккан көннән алып һәм аларны уздыру көненә кадәр Жирлек халкы жирлек Башлыгына ачык тыңлауларга чыгарыла торган мәсъәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый акт проектина төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Жирлек Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Курсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашуучылар иғтибарына житкерелә.

7. Ачык тыңлаулар, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проекти каралган көнгө кадәр 7 көннән дә соңға калмыйча үткәрелә. Ачык тыңлаулар белгечләрне, экспертларны, кызыксынган затларны чакыру белән үткәрелә. Ачык тыңлауларда Жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча муниципаль норматив хокукый акт проекти ачык тыңлауларга кабул итү вәкаләтләренә кертелгән жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә.

9. Ачык тыңлаулар нәтиҗәләре, кабул ителгән каарларның дәлилләнгән нигезләнүен дә кертеп, ачык тыңлаулар үткәрелгәннән соң 5 көннән дә соңға калмыйча басылып чыгарга (игълан итепергә) тиеш.

10. Ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәру тәртибе жирлек Советы каары белән расланган Ачык тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

11. Өлеге статьяда курсәтелгән сроклар, әгәр гамәлдәге законнарда Ачык тыңлаулар өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән булса кулланыла.

12. Генераль план проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, курсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр керту каралган проектлар, жир кишәрлекен яки капитал төзелеш объектын файдалануга шартлы рәвештә рөхсәт бирү турындагы карап проектлары, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп кору, рөхсәт ителгән төзелешнен ин чик параметрларыннан тайпилуга рөхсәт бирү, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренең расланган кагыйдәләре булмаган очракта, жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен шундай икенче төргә үзгәрту буенча, шәһәр төзелеше эшчәнлеге законнары нигезләмәләренә таянып, оештыру тәртибе һәм үткәруе жирлек Советы каары белән билгеләнгән жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәрелә”.

5) 23 статьяны түбәндәгә редакциядә бирергә:

“23 статья. Халық жыены

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда, халык жыене үткәрелергә мөмкин:

1) торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертуне үз эченә алган күрсәтелгән торак пункт кергән Жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча;

2) Жирлек составына керүче торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә үзара салым акчаларын керту һәм куллану мәсьәләсе буенча;

3) авыл торак пунктында авыл жирлеге старостасы кандидатурасын тәкъдим итү, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

4) авыл торак пунктында халык жыены, шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргендә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

2. Халык жыены торак пунктта яки жирлектә сайлау хокукуна ия булган кешеләрнен яртысыннан артыгы катнашканда хокукка ия. Әлеге торак пункttta яшәүчеләрнен сайлау хокукуна ия булган яртысыннан артыгы бер үк вакытта катнашу мөмкинлеге булмаган очракта, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге торак пунктларында халык жыенең әзерләү һәм үткәру тәртибе турында Нигезләмә белән расланган әлеге торак пункт кергән муниципаль берәмлекнен уставы нигезендә, халык жыены, халык жыенең үткәру турында каар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган вакыт эчендә, этаплап уздырыла. Шул ук вакытта, элек халык жыенең катнашкан затлар тавыш бирудә киләсе этапларда катнашмый. Жыенда катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык жыены каары кабул ителгән дип санала.”

6) 30 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«30 статья. Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, азат ителмәгән нигездә, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча эшчәнлек һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы каарлары нигезендә үз вәкаләтләрен каршылыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин итә.

5. Жирлек Советы депутаты Жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен, шул исәптән депутатның түбәндәге бурычларын үз эченә алган кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

1) шәхсән үзенә яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

2) үз-үзен тотышы депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырлык хәлләрдән тыелырга, шулай ук аbruена яисә Жирлек Советы авторитетына зыян китерерлек низаглы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксынуы депутат вазыйфаларын объектив үтәүгә йогынты ясый яки тәэсир итә ала торган хәл туганда, - бу хакта Жирлек Советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмауга яки җайга салуга юнәлтелгән карапын үтәргә;

4) Жирлек Советында билгеләнгән халық алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә билгеле булган мәгълүматны игълан итмәскә һәм файдаланмаска;

6) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтү, күнел ачу, ял иту, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) бүләкләр алмаска.

6. Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы Жирлек Советы депутаты хокуклы түгел:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлеклек белән шәгыльләнергә, коммерция оешмасы яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, сәяси партиядә, профсоюзда, билгеләнгән тәртиптә теркәлгән катнашудан, башка ижтимагый оешма, торак, гараж кооперативларында, күчмез милек хужалары ширкәтләрендә, съездда (конференциядә) яки гомуми жыелышта катнашудан тыш), Россия Федерациясе Президенты яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә коллегиаль орган эшчәнлегендә түләүсез нигездә катнашудан тыш, муниципаль берәмлек тарафыннан муниципаль милектә булган оешманы яки идарә итүне гамәлгә куючы (устав капиталында катнашу өлешләре) вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә кую тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә куючы (акционер, катнашучы) оешманың идарә һәм ревизия комиссиясе органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим иту; федераль законнарда каралган башка очракларда;

2) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, бүтән түләүле эшчәнлек белән шәгыльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган

булса, бары тик чит илләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар хисабына гына финансдана алмый;

3) Эгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яки күзәтчелек советлары, чит ил коммерциячел һәм хөкүмәтнеке булмаган оешмаларына һәм аларның Россия Федерациясе территориясендәге структур бүлекчәләре составына керергә.

Дайми нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат гражданлык, административ яки жинаяты эше яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Жирлек Советы депутатлары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге Устав белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы депутаты “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 нче декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм вазыйфаларны башкарырга тиеш.

8. Коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характеристындагы йөкләмәләр турындагы белешмәләрнен дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министры) каары буенча уткәрелә.

9. Әлеге статьяның 7.2 өлеше нигезендә уткәрелгән тикшерү нәтиҗәсендә “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм ия булу, акчалалар һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында” 2013 елның 7 маенданы 79-ФЗ номерлы Федераль законнарда билгеләнгән чикләү һәм тыюларны үтәмәү фактлары абыланганда, Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министры) депутатның, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле каар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка бутән жаваплылык чараларын куллану турында гариза белән мөрәжәгать итә.

10. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт характеристындагы йөкләмәләре турында белешмәләр “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә жирле

үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки), муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә, массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә.»

7) 49 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«49 статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлекнең Башкарма комитеты вәкаләтләре:

1) планлаштыру, бюджет, финанслар һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- Жирлек бюджеты проектын эшли;

- Жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен эшләүне тәэмин итә;

- Жирлек бюджетының үтәлешен оештыра, Жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм планнарының үтәлешен оештыра;

- бюджет үтәлеше, Жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясе үтәлеше турында хисаплар әзерләүне тәэмин итә;

- "Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында" 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федеरаль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- Жирлек икътисады һәм социаль өлкәсенен торышын характерлый торган статистик күрсәткечләрне жыюны һәм әлеге мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимиите органнарына тапшыруны оештыра;

2) Жирлек территориясендәге муниципаль милек белән идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мәнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Жирлек территориясендәге муниципаль милектәге мәлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, эш итү һәм арендага бирү мәсьәләләрен хәл итә;

- Жирлек Советы карапы белән билгеләнгән очракларда, муниципаль милекне алу, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм Жирлек Советы раславына кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән Жирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; Жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындағы предприятиеләр төзүгә булышлык итә;

- Жирлек Советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм вазыйфаларыннан азат итә;

- муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итүне һәм бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль йөкләмәне финанс белән тәэмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

- кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;
  - әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләргә тарифлар билгели;
- 3) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:
- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азық-төлек базарын киңайту өчен шартлар тудыра;
  - кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;
- 4) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәту өлкәсендә:
- халыкны җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте белән тәэммин итү өчен шартлар тудыра; базар һәм ярминкәләр оештыра;
  - социаль файдаланудагы торак фондының торакка наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак бирә;
  - халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэммин итү өчен шартлар тудыра;
  - Жирлек территориясенде физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;
  - жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;
- жирлек халкының массакүләм ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына керә алудын тәэммин итә;
- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкил иткән күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүләре үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;
  - жирлек территориясенде яшәүче хужасыз хайваннарга карата гамәлләр кылу буенча эшчәнлек алып бара;
- 5) төзекләндерү өлкәсендә:
- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспорт белән чыгару эшчәнлеген оештыруда катнаша;
  - Жирлекне төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контролъдә тота, Жирлек территориясен төзекләндерү буенча эшчәнлекне (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту) оештыра;
  - адреслау объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, урам-юл чөлтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк һәм муниципальара, муниципаль районның жирле

эһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына, мондый атамаларны үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыра;

- Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үзирекле корылманы сүтү, үзирекле корылманы сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карап кабул итә;

6) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимиите һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- жирле үзидарә хокукларын бозучы дәүләт хакимиите органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта шикаять бирә;

- Жирлектәге торак пункт чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлығы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә, халық дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтә;

7) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә урнашкан Жирлек милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкаръләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм халыкка якынайту, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкаръләрен) саклауны тәэмин итә;

- жирле традицияле халык сәнгате иҗатын үстерү, Жирлектә халык сәнгатен саклау, торғызу һәм үстерү өчен шартлар тудыра;

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль музейларны карап тотуны тәэмин итә;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра.

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

-дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди чараларның исәбен алып бара һәм алардан тиешлечә файдалануны тәэмин итә;

- тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап бирә;

- Жирлек Советы каарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чаralарыннан естәмә файдалануны тәэмин итә;

9) башка вәкаләтләр:

- Жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәклө эшләрне башкаруны тәэмин итә, 2011 елның 19 июлендәге 246-ФЗ номерлы “Федераль милектә булган су объектларында төzelгән ясалма жир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында” гы Федераль закон нигезендә ясалма жир участогы ясау турында килешү төзү хокукуна ачык аукцион үткәруне тәэмин итә;

- Жирлек Башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукий, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итүне башкара;

- Жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәэмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 8-10, 17 һәм 20 пунктларында каарлган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында, гражданнарны Жирлек өчен әһәмиятле булган социаль эшләрне (шул исәптән кизү торуларны) ирекле рәвештә башкаруга жәлеп итү турында каар кабул итә һәм аларны үткәруне оештыра;

- законнар, әлеге Устав, Жирлек Советы каарлары белән Жирлек Советы яки Жирлекнең башка органнарына бирелгән вәкаләтләрдән тыш, жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне башкара.

10) муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә жирлек башкарма комитеты гамәлгә ашыра:

- муниципаль-хосусый партнерлык проектын тормышка ашырганда жирле үзидарә органнары эшчәнлеген килештерүне тәэмин итә;

- ачык партнерга муниципаль-хосусый партнерлык турында килешү төзү хокукуна конкурслар үткәру өчен конкурс документациясен килештерә;

-муниципаль-хосусый партнерлык турында килешүне тормышка ашыруга күзәтчелек итә;

- муниципаль-хосусый партнерлык турындагы килешүне гамәлгә ашыру барышында ачык партнерларның һәм хосусый партнерларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауда булышлык күрсәтә;

- муниципаль-хосусый партнерлык турында төzelгән килешүләр реестрын алыш бара;

- муниципаль-хосусый партнерлык турында килешү турындагы мәгълүматның ачыклыгын һәм һәркем өчен мөмкин булын тәэмин итә;

- вәкаләтле органга муниципаль-хосусый партнерлык турындагы килешүне гамәлгә ашыруны күзәту нәтиҗәләрен тәкъдим итә;

- “Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенең аерым законнары актларына үзгәрешләр кертү турында” 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законда каарлган, башка федераль законнар, Россия Федерациясе субъектлары законнары һәм норматив хокукий актлары, әлеге

устав, жирлекнең муниципаль хокукий актлары белән каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә карамаган мәсьәләләрен хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

- Жирлек музейларын булдыра;

- Жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

- Жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын тормышка ашыру белән бәйле эшчәнлекне башкару өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм Жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнен мобилизация әзерлеге чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль янғын сагы булдыра;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэмин итүгә ижтимагый контрольлек итүче ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә;

- «Россия Федерациясендә инвалиларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, инвалиларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук гомуморсия инвалилар ижтимагый берләшмәләре оештырган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- төзекләндерү қагыйдәләрен үтәүне контрольдә тота, күрсәтелгән қагыйдәләргә туры китереп, Жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты муниципаль контрольне тормышка ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле үзидарә органнарына бирелгән тәбәк дәүләт контролен (кузәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольнен нәтижәлелеген күзәтеп торуны оештыру һәм үткәрү, аны үткәрү күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, Татарстан Республикасы субъектларының законнарында һәм башка норматив хокукий актларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре Жирлек Башкарма комитеты органнарына әлеге органнарның статусын билгели торган хокукий актлар нигезендә йөкләнә ала.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру белән бәйле мәнәсәбәтләргә, юридик затларны һәм шәхси эшкуарларны тикшерүне оештыру һәм үtkәру мәнәсәбәтләренә “Дәүләт контролен һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшкуарларның хокукларын яклау турында” 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федеरаль закон нигезләмәләре кулланыла.

8) 85 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«1. Жирлек Советы түбәндәге финанс контроле формаларын гамәлгә ашыра: алдан контроль - бюджет турында карап проектларын тикшерү һәм раслау барышында; агымдагы контроль-Жирлек Советы утырышларында бюджет үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында; аннан соңы контроль-бюджет үтәлеше турындагы хисапны карау һәм раслау барышында, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә контрольнен башка формалары.

Жирлек Советы финанс контролен Россия Федерациясе Бюджет Кодексы нигезләмәләренә яраклаштырып гамәлгә ашыра.»

9) 87 статьяга түбәндәге эчтәлекле 7 өлеш өстәргә:

«3.1 Жирлек Уставына кертелгән, жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүленешен үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (жирлек уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан, шулай ук жирле үзидарәнен вәкаләтләрен, сайланулы вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәртү очракларыннан тыш) күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карап кабул иткән Жирлек Советының вәкаләтләре срокы чыкканнан соң үз көченә керә.»

2. Әлеге карапны дәүләт теркәвенә алу өчен, кабул ителгәннән соң 15 көн эчендә, федераль башкарма хакимиятнең уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле органының территориаль органына жибәрергә.

3. Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге Башлыгына «Урта Курса авыл жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында” карапын, федераль башкарма хакимиятнең уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле органының территориаль органыннан килгәннән соң 7 көн эчендә, халык күп жыела торган урыннарга урнаштыру һәм Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматлар Рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә.

4. Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге Башлыгына үзгәрешләр һәм өстәмәләрне рәсми рәвештә халыкка житкерү чыганагы һәм датасы турында белешмәләрне, рәсми игълан ителгән көннән алып 10 көн

эчендә, федераль башкарма хакимиятнең уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле органының территориаль органына жибәрергә.

Урта Курса авыл жирлеге Башлыгы

Р.Р. Вафина